

10. december 2021

Psykelige belastningsreaktioner hos FOA Ambulance og FOA Brand og Redning

FOA har i perioden 9. august til 9. september 2021 gennemført en spørgeskemaundersøgelse om voldsomme hændelser, psykisk belastning i arbejdet samt forbyggende indsatser, hjælp og støtte blandt medlemmer af FOA Ambulance og FOA Brand og Redning. I alt har 695 medlemmer deltaget i undersøgelsen.

Hovedkonklusioner:

- Der er i alt otte procent af Ambulance-, Brand- og Redningspersonalet, der udviser symptomer på PTSD.
- Der er i alt 11 procent af Ambulance-, Brand- og Redningspersonalet, der udviser symptomer på depression.
- Op mod hver femte har inden for det seneste år følt behov for hjælp og støtte.
- De, der arbejder i ambulancetjenesten, oplever i langt mindre grad at have viden om, og adgang til hjælp og støtte.
- 3 ud af 5 af Ambulance-, Brand- og Redningspersonalet har været udsat for fysisk vold i arbejdssammenhæng
- Langt størstedelen (87 %) har været udsat for trusler om vold
- 3 ud af 4 af Ambulance-, Brand- og Redningspersonalet har været udsat for chikane for borgere i relation til deres arbejde

KONTAKT

Notat udarbejdet af:
FOA Fag og Politik

Presse/Fagbladet:

Politisk ansvarlig:

Cecilie Ottosen
Tlf. 46 97 26 79

Klaus Lange
Tlf. 46 97 23 21

Thomas Brücker
Tlf. 46 97 23 02

Lars Ole Preisler Hansen
Tlf. 46 97 25 12

Mikkel Phillips
Tlf. 46 97 25 41

Otte procent udviser symptomer på PTSD

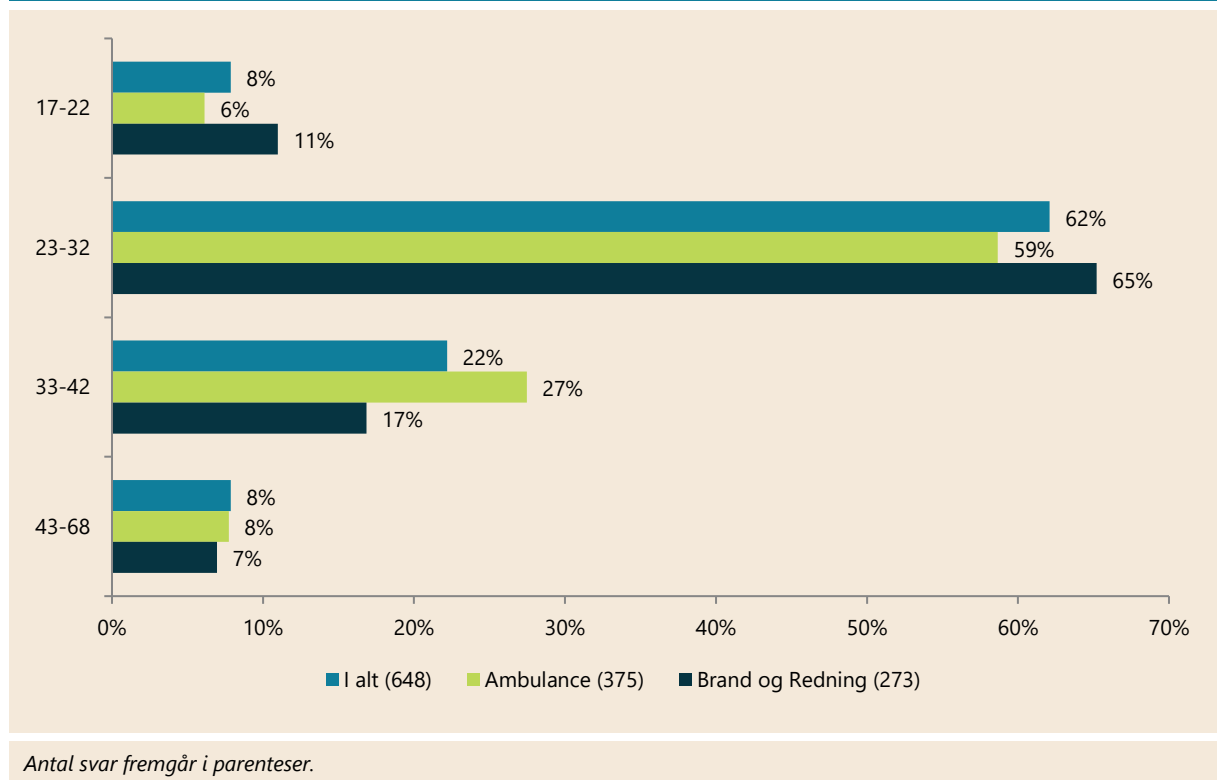
Medlemmerne af FOA Ambulance og Brand og Redning har svaret på en række spørgsmål, der anvendes til at måle psykiske belastningsreaktioner. Til at måle PTSD bruges The Harvard Trauma Questionnaire (HTQ), der er en valideret skala, der er udviklet med udgangspunkt i de kliniske diagnosekriterier for PTSD. Spørgsmålene er udviklet af forskere og anvendes som redskab til at diagnosticere PTSD, samt at måle udbredelsen af PTSD i befolkningen. Måleskalaen kan dog aldrig stå alene til at diagnosticere PTSD, hvorfor vi på baggrund af denne undersøgelse ikke kan konstatere om dem, der udviser symptomer kan diagnosticeres med PTSD. En diagnosticering vil altid kræve en lægefaglig vurdering. Det som testen kan konstatere, er om respondenterne udviser tegn på PTSD og opfylder testens diagnosekriterie. Man kan læse uddybende om testen i metodeafsnittet.

Af figur 1 fremgår HTQ-score samlet og fordelt på Brand og Redning og Ambulance. Scoren går fra 17 til 68, hvor en højere score indikerer en højere belastning.

Der er samlet set otte procent, der falder i den laveste kategori, der indikerer lav belastning. 62 procent har en score på 23 - 33, hvilket stadig er i den lave ende af skalaen for belastning. Der er 22 procent, der har en score på mellem 33 og 42, hvilket betyder, at de har en højere belastningsscore.

Der er i alt otte procent, der opfylder diagnosekriterierne (belastningsscore på 43-68) for PTSD, og dermed udviser symptomer på PTSD.

Figur 1. HTQ-score

Ifølge VIVE's rapport om psykiske belastningsreaktioner hos polititjenestemænd og fængselsbetjente, er der ikke danske normtal for, hvor udbredt PTSD er i den danske befolkning¹. De henviser til et internationalt studie, der viser at 3,3 procent af respondenterne opfyldte diagnosekriteriet for PTSD på tværs af undersøgelsen. Da der i denne undersøgelse er brugt en anden måleskala, end i den omtalte internationale undersøgelse, kan der ikke direkte sammenlignes. Resultaterne tyder dog på, at forekomsten af PTSD blandt Ambulance-, Brand- og Redningspersonale er højere end i den generelle befolkning.

11 procent udviser symptomer på depression

Medlemmerne af FOA Ambulance og Brand og Redning har svaret på en række spørgsmål, der anvendes til at måle psykiske belastningsreaktioner, deriblandt depression. Til at måle depression bruges The Major Depression Inventory (MDI), som indgår i WHO's afgrænsning af depression og er udviklet af danske forskere. Forskningsresultater peger på, at MDI har god pålidelighed, validitet og specificitet^{2,3}. MDI er opbygget så den måler symptomer på depression, skalaen består af 12 spørgsmål, der referer til i at 10 kategorier af depressive symptomer. Måleskalaen kan dog aldrig stå alene til at diagnosticere depression, hvorfor vi på baggrund af denne undersøgelse ikke kan konstatere om dem, der udviser symptomer kan diagnosticeres med klinisk depression. En diagnosticering vil altid kræve en lægefaglig vurdering. Testen viser om de udviser tegn på depression og opfylder testens diagnosekriterie. Man kan læse mere om testen i metodeafsnittet.

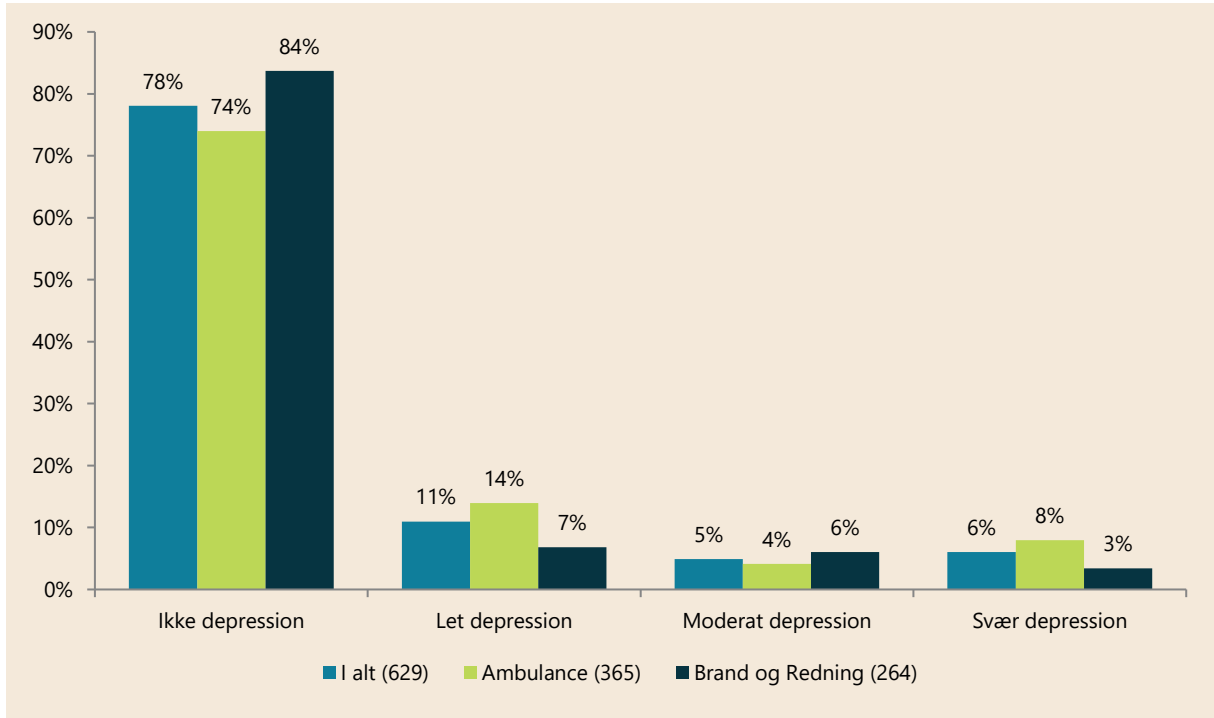
Af figur 2 fremgår MDI-score samlet og fordelt på Brand og Redning og Ambulance. Scoren går fra 0-50, hvor følgende afgrænsninger er brugt: "Ikke depression", "Let depression", "Moderat depression" til "Svær depression".

Der er samlet set 78 procent, der ikke udviser symptomer på depression. 11 procent udviser lette tegn på depression. Fem procent udviser tegn på en moderat depression, og slutteligt viser undersøgelsen at i alt 6 procent opfylder diagnosekriterierne for svær depression. Dermed er der samlet set 11 pct. af ambulance-, brand- og redningspersonalet, der udviser symptomer på depression.

¹ "Psykiske belastningsreaktioner hos polititjenestemænd og fængselsbetjente" VIVE 2020

² [Bech, P., Timmerby, N., Martiny, K., Lunde, M., & Soendergaard, S. \(2015\). Psychometric evaluation of the Major Depression Inventory \(MDI\) as depression severity rating scale using the LEAD \(Longitudinal Expert Assessment of All Data\) as index of validity. BMC Psychiatry, 15\(90\), 1-7. doi: 10.1186/s12888-051-0529-3.](#)

³ [Bech, P., Rasmussen, M.A., Raabaek Olsen, L., Noreholm, V., & Abildgard, W. \(2001\). The sensitivity and specificity of the Major Depression Inventory, using the Present State Examination as the index of diagnostic validity. Journal of Affective Disorders, 66\(2001\), 159-164.](#)

Figur 2. MDI-score

Antal svar fremgår i parenteser.

Ifølge NFA's rapport undersøgelse "Arbejds miljø og Helbred" er det danske middeltal for MDI 9,0, og VIVE's rapport "Psykiske belastningsreaktioner hos polititjenestemænd og fængselsbetjente" finder lignende tal for polititjenestemænd og fængselsbetjente (henholdsvis 4,7 og 8,2)^{4,5}. Nærværende undersøgelse finder et middeltal på 17,0. Dog skal det bemærkes, at middeltallet for FOA Ambulance og Brand og Redning stadig er at betegne som "Ikke depression".

Resultaterne fra denne undersøgelse tyder derfor på, at forekomsten af depression blandt Ambulance-, Brand- og Redningspersonale er en smule højere end i den generelle befolkning, men dette kan også være et udtryk for en bias i datagrundlaget, da undersøgelsen bygger på et mindre datagrundlag og usikkerheden nødvendigvis er højere end i NFA og VIVE's rapporter.

Op mod hver femte har inden for det seneste år følt behov for hjælp og støtte

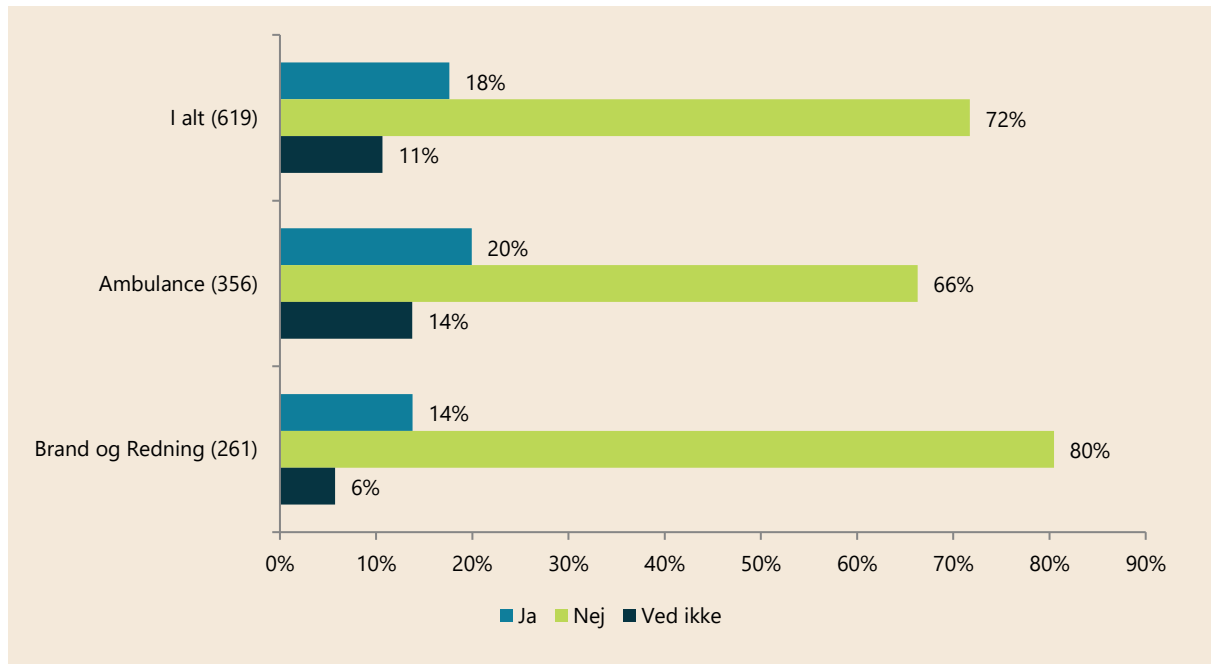
18 procent af respondenterne har inden for det seneste år følt behov for hjælp og støtte, mens 72 procent modsat svarer, at de ikke har. 11 procent har svaret "Ved ikke". Andelen, som svarer, at de har haft behov for hjælp og støtte, er større blandt ansatte i Ambulance (20 %) end i Brand og Redning (14 %).

⁴ Fakta om arbejdsmiljø og helbred 2018. Det Nationale Forskningscenter for Arbejds miljø (NFA) 2018

⁵ "Psykiske belastningsreaktioner hos polititjenestemænd og fængselsbetjente" VIVE 2020

Dette fremgår af figur 3.

Figur 3. Andel af respondenter, som har følt behov for hjælp og støtte inden for det seneste år (procent)

Antal svar fremgår i parenteser.

Ansatte i Ambulance savner i højere grad hjælp og støtte

Navnlig blandt ambulanceansatte er andelene, som svarer, at de tilstrækkelige støtteforanstaltninger kun i meget lav eller lav grad er til rådighed, høje.

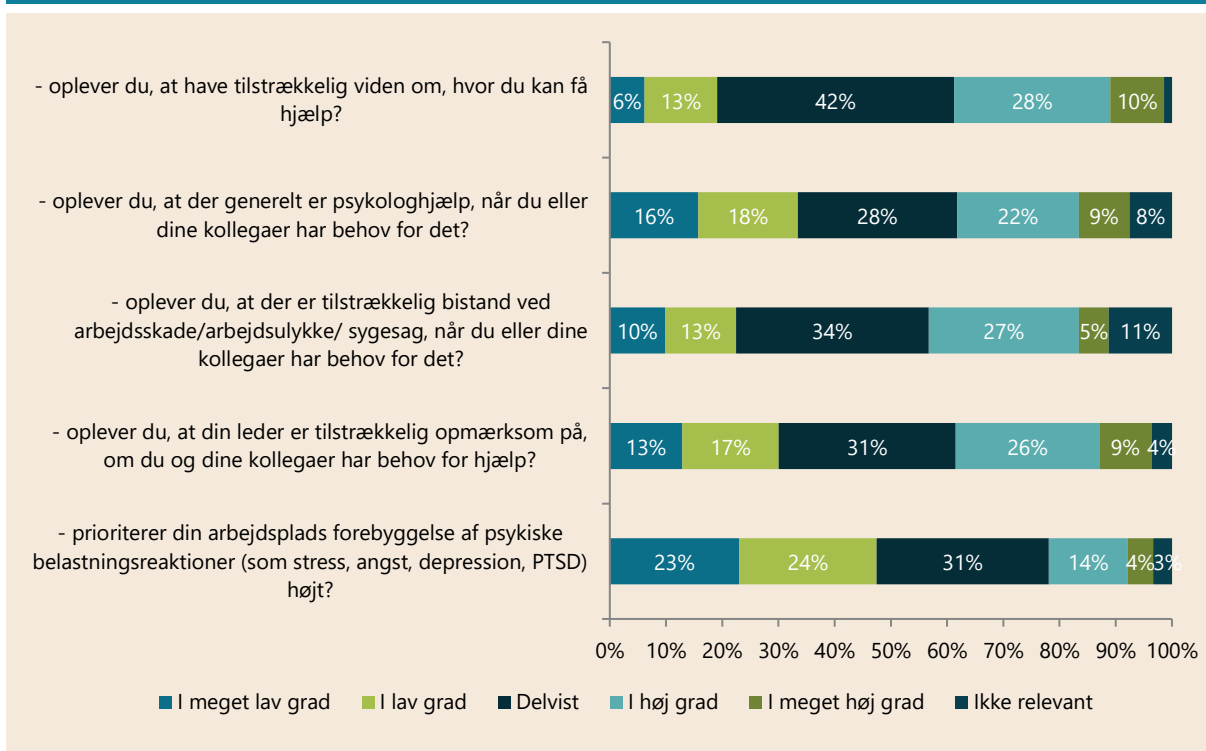
19 procent af de ansatte i Ambulance – altså næsten hver femte – oplever således kun i meget lav eller lav grad, at have tilstrækkelig viden om, hvor de kan få hjælp, hvis de har behov for det. Hver tredje (34 %) oplever kun i meget lav eller lav grad, at der er psykologhjælp til rådighed, når de eller deres kolleger har brug for det. Næsten hver fjerde (23 %) oplever kun i meget lav eller lav grad, at der er tilstrækkelig bistand ved arbejdsskade, arbejdsulykke eller sygesag. 30 procent oplever kun i meget lav eller lav grad, at deres leder er tilstrækkelig opmærksom på, om medarbejderne har behov for hjælp. 47 procent – altså op mod hver anden – svarer, at arbejdspladsen kun i meget lav eller lav grad, prioriterer forebyggelse af psykiske belastningsreaktioner højt (figur 4).

Blandt de ansatte i Brand og Redning er andelene, som svarer, at de tilstrækkelige støtteforanstaltninger kun i meget lav eller lav grad er til rådighed, mindre.

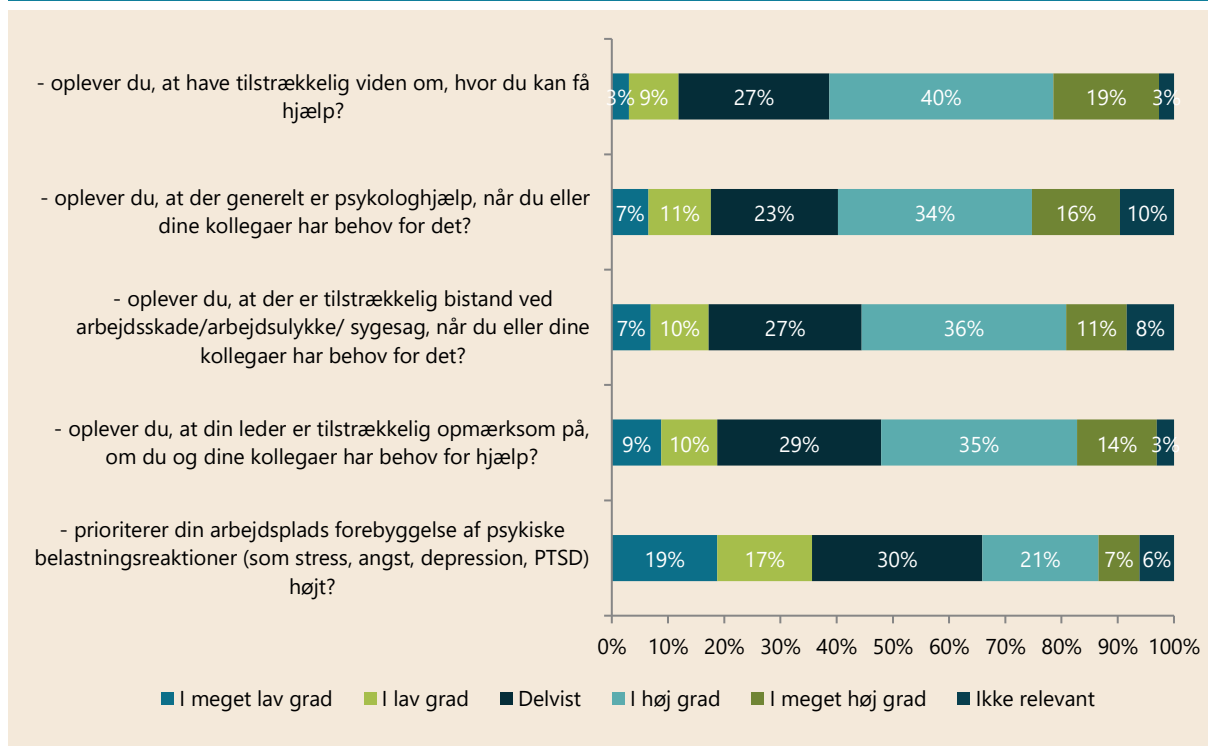
Således svarer 12 procent af de ansatte i Brand og Redning, at de kun i meget lav eller lav grad, har tilstrækkelig viden om, hvor de kan få hjælp, hvis de har behov for det. 18 procent oplever i meget lav eller lav grad, at der psykologhjælp til rådighed, når de eller deres kolleger har brug for det. 17 procent oplever kun i meget lav eller lav grad, at der er tilstrækkelig bistand ved arbejdsskade, arbejdsulykke eller sygesag. 19 procent oplever kun i meget lav eller lav grad, at deres leder er tilstrækkelig

opmærksom på om medarbejderne har behov for hjælp. 38 procent svarer, at arbejdspladsen kun i meget lav eller lav grad, prioriterer forebyggelse af psykiske belastningsreaktioner højt (figur 5).

Figur 4. I hvilken grad... (Ambulance)

Antal svar: 356. Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

Figur 5. I hvilken grad... (Brand og Redning)

Antal svar: 261. Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

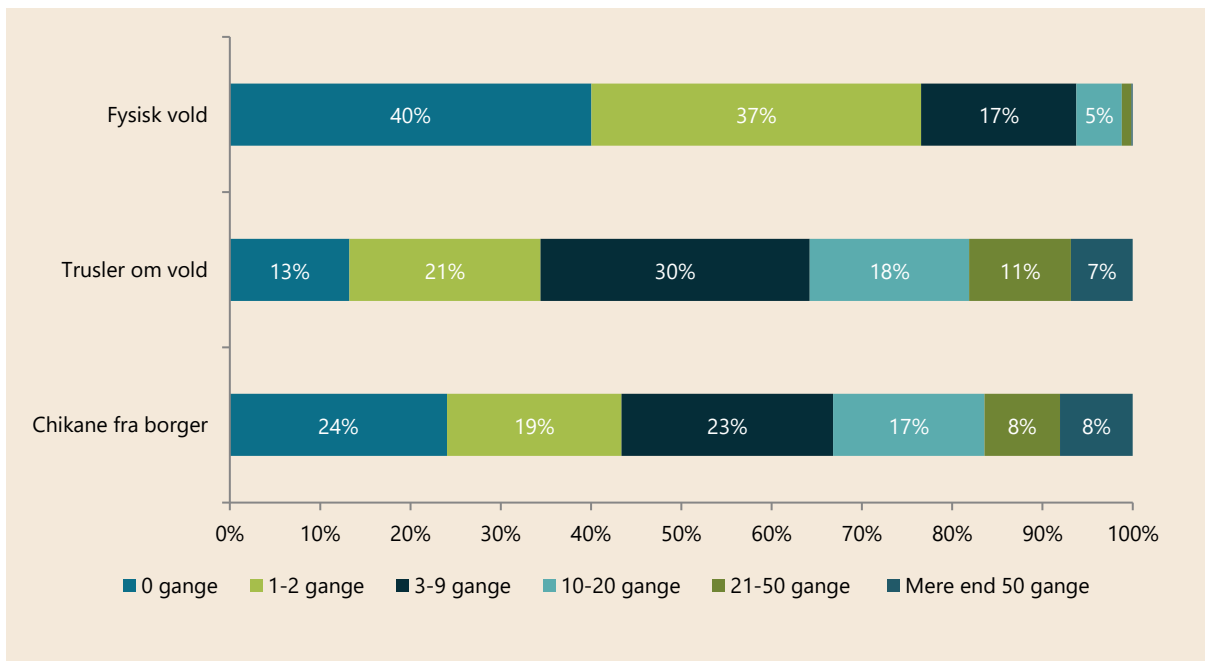
66 procent har modtaget trusler om vold mere end 3 gange i deres karriere

Medlemmerne af FOA Ambulance og Brand og Redning har svaret på en række spørgsmål, der omhandler forekomsten af voldsomme og ubehagelige hændelser i forbindelse med deres arbejde. Tallene fra figur 6 tyder på, at mange medlemmer i FOA Ambulance og Brand og Redning bliver udsat for voldsomme arbejdsrelateret hændelser.

Af figur 6 fremgår de samlede svar på spørgsmålene "I hvilket omfang har du været udsat for følgende hændelser?" – Fysisk vold, trusler om vold og chikane fra borger. Der er samlet set 60 procent, der har været udsat for fysisk vold, mens 40 procent aldrig har været udsat for arbejdsrelateret fysisk vold.

87 procent af respondenterne i undersøgelsen svarer, at de er blevet truet med vold i løbet af deres karrierer, hvoraf 6 procent har oplevet trusler om vold mere end 50 gange. Der er kun 13 procent aldrig har modtaget trusler om vold i forbindelse med udførelsen af deres arbejde.

Der er i alt 75 procent, som har oplevet chikane fra borgere i arbejdsrelaterede hændelser, mens 24 procent aldrig har været udsat for chikane fra borgere.

Figur 6. Voldsomme og ubehagelige hændelser for FOA Ambulance og FOA Brand og Redning

Antal svar: 657. Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

Ansatte i FOA Ambulance er i højere grad eksponeret for voldelige hændelser

Figur 7 viser spørgsmålene fra figur 6 fordelt på FOA Ambulance (Figur 7a) og FOA Brand og Redning (Figur 7b).

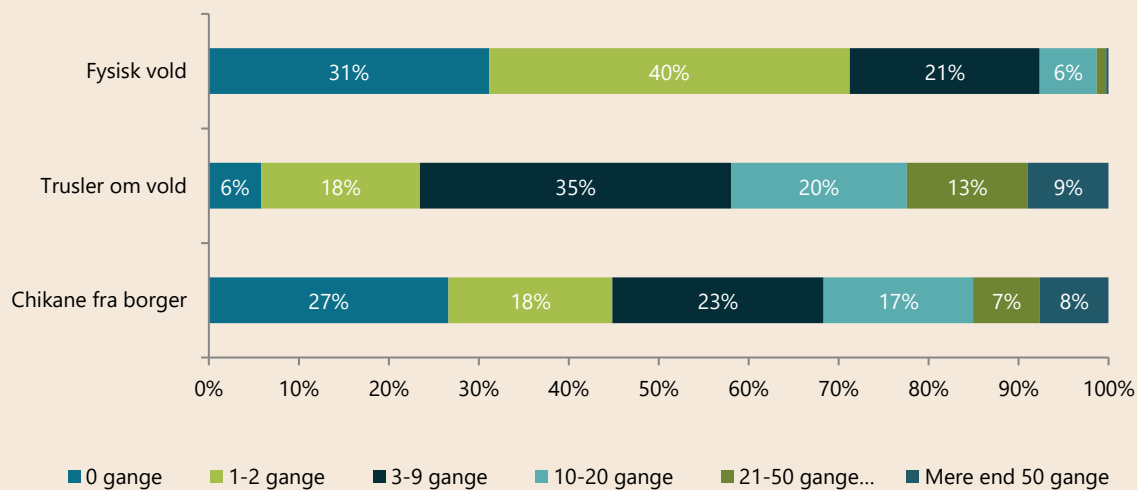
Af figur 7 fremgår det, at især medlemmer fra FOA Ambulance er udsat for fysisk vold i arbejdsrelateret situationer, hvorfor 69 procent svarer, at de har været udsat for arbejdsrelateret fysisk vold, mens det for ansatte i FOA Brand og Redning er 48 procent.

Hele 94 procent af respondenter fra FOA Ambulance svarer, at de har været udsat for trusler om vold, heraf har 22 procent været udsat for det mere end 20 gange. I FOA Brand og Redning svarer 77 procent, at de har oplevet trusler om vold, heraf ti procent oplevet trusler om vold mere end 20 gange i deres karriere.

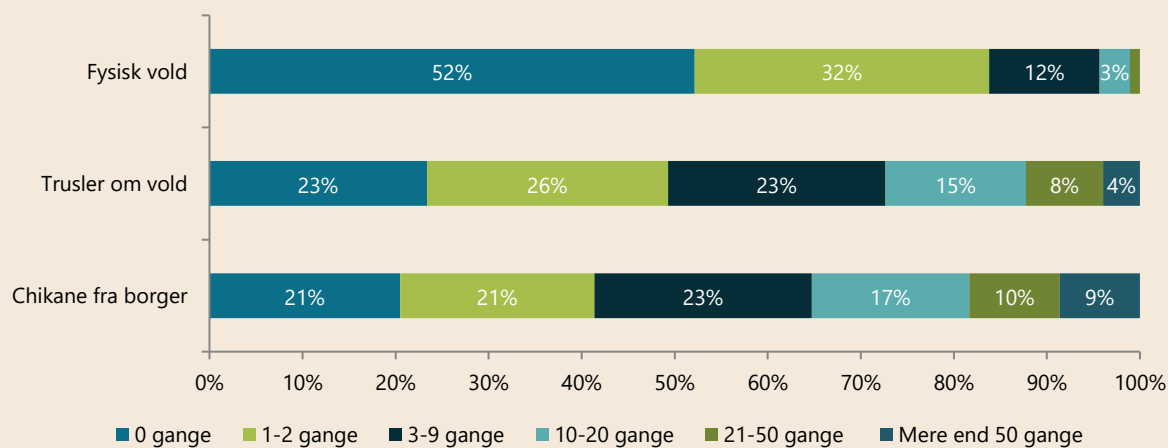
73 procent af medlemmer i FOA Ambulance har været udsat for chikane fra borgere, heraf har 15 procent prøvet det mere end 20 gange. I FOA Brand og Redning har 79 procent oplevet chikane fra borgere i en arbejdsrelateret situation, heraf har 19 procent oplevet det mere end 20 gange.

Figur 7. Voldsomme og ubehagelige hændelser for FOA Ambulance og FOA Brand og Redning

7a. FOA Ambulance

7b. FOA Brand og Redning

Antal svar: Figur 2a: 379 Figur 2b: 278
Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

Metode

Indsamlingsperiode

Undersøgelsen er gennemført i perioden 9. august – 9. september 2021.

Indsamlingsmetode

Data er indsamlet i en elektronisk spørgeskemaundersøgelse udsendt til målgruppen. Der blev udsendt to påmindelser til deltagerne.

Målgruppen

Målgruppen for undersøgelsen er FOA's erhvervsaktive medlemmer i faggrupperne Ambulance og Brand & Redning. Blandt medlemmer der modtog en invitation til undersøgelsen, var der 4 der svarede, at de ikke arbejdede inden for brand, redning eller ambulance. Disse deltog ikke i den videre undersøgelse. Respondenter der svarede, at de havde andre arbejdsopgaver, deltog fortsat i den videre undersøgelse.

Da det kun er et udsnit af disse medlemmer, der har deltaget i undersøgelsen, er alle analyser forbundet med en statistisk usikkerhed. Alle sammenhænge og forskelle, der beskrives i teksten, er testet statistisk signifikante på et signifikansniveau på minimum 95 %. Hermed kan vi med minimum 95 % sikkerhed sige, at der er tale om statistisk sikre sammenhænge og forskelle og ikke blot tilfældigheder. Fremhæves forskelle i teksten, som ikke er statistisk sikre, vil det blive kommenteret.

Antal besvarelser og svarprocent

I alt blev 1.726 medlemmer inviteret til undersøgelsen.
695 medlemmer, svarende til 41 procent, gennemførte undersøgelsen fuldt ud eller delvist.
37 procent svarede på alle spørgsmål, mens 4 procent afgav nogle svar.

Repræsentativitet

Data er ikke vægtet.

Måleinstrumenter

PTSD

Til at måle PTSD-symptomer benyttes, der i undersøgelsen Harvard Trauma Questionnaire (HTQ), som er et enkelt og pålideligt screeningsinstrument, som har udvist god ydre og indre valliditet (Cohen's Kappa: 0,64 og Cronbach's alpha= 0,97)¹. HTQ består af fire dele. I den foreliggende undersøgelse er det den tredje del, som anvendes.

Skemaet består af 17 spørgsmål, der relaterer sig til de tre hoveddimensioner ved PTSD: Invadering, undgåelse og forhøjet vagtsomhed. Derudover er der 3 spørgsmål som relaterer sig til stressorkriterier, og et enkelt spørgsmål der spørger ind til funktionsnedsættelse hos respondenterne. Svarene angives på en 4-punkts Likert-skala, der spænder over svarmulighederne: "For det meste", "Noget af tiden", "Sjældent" og "Overhovedet ikke".

Der beregnes en samlet skalaværdi for de 17 symptomspørgsmål. Skalascoren går således fra 17-68. En respondent kan siges at udvise tegn på PTSD på to måder:

- 1) En respondent udviser tegn PTSD, hvis personen har en samlet HTQ-score på mindst 42,5
- 2) En respondent udviser tegn på PTSD hvis, de har svaret "ja" på stressorkriterie A1, samt "ja" på yderligere et stressorkriterie, samtidig med at man har scoret 'Noget af tiden' eller "For det meste" på funktions-spørgsmålet. Derudover, skal respondenterne have mindst et invaderende symptom, mindst 3 undgående symptomer samt mindst 2 vagtsomhedssymptomer.

⁶ [D. Ditlevsen, A. Elklit: 'Gender, trauma type, and PTSD prevalence: a re-analysis of 18 nordic convenience samples', *Annals of General Psychiatry* 11:26, 2012](#)

⁷ [R. L. Spitzer, K. Kroenke, J. B. W. Williams et al.: 'A Brief Measure for Assessing Generalized Anxiety Disorder The GAD-7' *Arch Intern Med.* 2006;166\(10\):1092-1097](#)